



عقیده‌ی طحاوی

تألیف:

امام ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامة طحاوی
۳۲۱-۲۳۹هـ ق

ترجمه و تعلیق:

سعدی محمودی





طحاوی، احمد بن محمد، ۲۳۱ - ۳۲۱ ق.

العقیده الطحاویه، فارسی

عقیده طحاوی / تالیف ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامه طحاوی: ترجمه و تعلیق

سعدی محمودی، تهران: احسان، ۱۳۸۹.

۲۴۸ ص. 978-964-356-752-1

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: عقیده -- قرن ۳ ق.

شناسه افزوده: محمودی، سعدی، مصحح، مترجم

۱۳۸۹ ع ۷۰۴۱ / ۳ / ۲ / ۱۷۱ BP ۲۹۷/۳۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۷۲۹۹۳



عقیده طحاوی

✦ مؤلف: ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامه طحاوی

✦ مترجم: سعدی محمودی

✦ ناشر: نشر احسان

✦ چاپخانه: مهارت

✦ نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۹

✦ تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

✦ قیمت: ۳۵۰۰ تومان

✦ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۶-۷۵۲-۱



فروشگاه:

تهران، ج انقلاب، روبروی دانشگاه
مجمع دربرنده، شماره ۲۰۶

تلفن: ۶۶۹۵۲۴۰۲

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹	محمد ﷺ رسول الله.....	۵۲
گذری کوتاه بر زندگی نامه ی طحاوی.....	۱۳	محمد ﷺ خاتم الانبیاء و المرسلین.....	۵۴
الله واحد لا شریک له.....	۱۵	محمد ﷺ سید المرسلین.....	۵۶
الله لا شیء مثله.....	۱۷	محمد ﷺ رسول للانس و الجن.....	۵۸
لا شیء یعجز الله.....	۱۸	القرآن کلام الله غیر مخلوق.....	۶۱
لا اله الا الله.....	۲۰	صفات الله لیس کصفات البشر.....	۶۴
الله: الاول و الاخر و الظاهر و الباطن.....	۲۱	رویه الله فی الجنة حق.....	۶۵
الله: باقی لا ینحی.....	۲۳	وجوب التسلیم للنص الثابت.....	۶۸
الله فعال لما یرید.....	۲۴	حیره من خالف الكتاب و السنة.....	۷۰
الافهام لا تدرك الله.....	۲۶	عدم تأویل رویه الله.....	۷۲
الله لا یشبهه خلقه.....	۲۷	الحذر من تعطیل صفات الله و تجسیمها.....	۷۴
الله الحي القيوم.....	۲۸	الاسراء و المعراج مرة یقظة.....	۷۸
الله غنی عن العالمین.....	۳۰	الحوض خاص بالنبی فی الاخرة.....	۸۴
یمیت الناس و یربعهم.....	۳۲	شفاعة الرسول العظمی بفتح باب الحساب.....	۸۷
صفات الله ازلیه ابدیه.....	۳۳	الميثاق علی الناس و عهد الفطرة.....	۹۴
الله الخالق الباری.....	۳۴	علم الله ازلی ابدی شامل.....	۹۶
رب خلق قبل خلق العالمین.....	۳۵	کل شیء بقدر الله.....	۱۰۱
هو علی کل شیء قدير.....	۳۶	العلم الموجود و العلم المفقود.....	۱۰۴
شمول علم الله.....	۳۸	الايمان باللوح و القلم الغیبین.....	۱۰۷
عنده اقدار و آجال العالمین.....	۴۰	لارادَ لما أراد الله.....	۱۰۸
خلق الله الخلق لعبادته.....	۴۳	سبق علم الله بالكائنات قبل.....	۱۱۰
طلاقة مشیئة الله و ارادته.....	۴۴	قلب الخائض فی القدر مریض.....	۱۱۲
الله یردی و یضل.....	۴۷	عرش الله و کرسیه.....	۱۱۳
مطلبی در مورد هدایت و گمراهی.....	۴۹	الله مستغف عن کل شیء.....	۱۱۵
الله لیس له شبهه و لا مثل.....	۵۰	خلیل الله و کلیم الله.....	۱۱۷

لا غنى لاحد عن الله.....	٢٠٠
وجوب المحبة الصحابة و التناء عليهم.....	٢٠٢
الخلفاء الراشدون المهديون.....	٢٠٧
العشرة المبشرون بالجنة.....	٢١٠
وصية الرسول بأهل بيته ﷺ.....	٢١٢
حسن النظر الى علماء السلف.....	٢١٦
الانبياء افضل من الاولياء.....	٢١٨
فرض ميان معجزة و كرامت.....	٢٢٠
الايمان باسراط الساعة.....	٢٢٢
التحذير من الكهنة و العرافين.....	٢٢٨
نصوص في الاتفاق و ترك الافتراق.....	٢٣٩
الإسلام هودين الله.....	٢٤٢
منايع و مأخذ.....	٢٤٧

نصوص في اركان الايمان.....	١١٩
اهل القبلة مسلمون.....	١٢٦
عدم التوسع فى الكلام عن صفات الله و.....	١٢٧
عدم تكثير مرتكب الكبيرة مالم يستحلها.....	١٢٩
رجاء الرحمة و خوف العذاب.....	١٣١
ماهى حقيقة الايمان؟.....	١٣٥
المؤمنون كلهم اولياء الله.....	١٤٠
اركان الايمان الستة.....	١٤٢
مصير اهل الكبائر.....	١٤٤
جواز الصلاة خلف كل بر و.....	١٤٧
لا يقطع لاحد معين من اهل.....	١٤٩
لا يشهد على احد من اهل القبلة.....	١٥١
عدم الخروج على الائمة و.....	١٥٤
متابعة الجماعة و ترك الفرقة.....	١٥٧
محبة الصالحين و بغض الظالمين.....	١٦٠
الله أعلم بالمتناهي.....	١٦٤
المسح على الخفين.....	١٦٦
الحج و الجهاد ماضيان مع اولى.....	١٦٨
نصوص فى الملائكة الكاتبين.....	١٧٠
الايمان بسلوك الموت الموكل بقبض الارواح.....	١٧٣
الايمان بعذاب القبر و النعيم.....	١٧٤
الايمان بشهادة الاخرة.....	١٧٨
الجنة و النار مخلوقتان موجودتان.....	١٨٤
الاستطاعة شرط التكليف.....	١٨٨
افعال الناس بين خلق الله و كسبهم.....	١٩٠
لم يكلف الله الناس الا ما يطيقون.....	١٩٢
انتفاع الاموات بدعاء و صدقة الاحياء.....	١٩٦
الله يستجيب الدعاء.....	١٩٨

پیش‌گفتار

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ، وَنَتُوبُ إِلَيْهِ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَ مَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

شکی نیست که عقیده‌ی اسلامی، اساس و پایه‌ی دین اسلام است و سر آغازی است که باید فرد مسلمان بدان شروع نماید و تمام علوم اسلامی مبتنی بر آن است. پس هر که عقیده‌اش صحیح باشد، کردارش نیز درست و نزد پروردگار مقبول است و هر کس که عقیده‌اش فاسد باشد، کردارش نیز فاسد و پوچ است و روز رستاخیز جزو هلاک شدگان و زیان دیدگان خواهد بود.

بی‌شک علمای اسلام اهتمام و عنایت بزرگی به این پایه و اساس ایمانی ورزیده و رساله‌ها و کتاب‌های بسیاری درباره‌ی عقیده و ایمان نوشته‌اند که قدیمی‌ترین آن‌ها کتاب «الفقه الأكبر» منسوب به امام ابو حنیفه متوفی (۱۵۰ هـ) و کتاب «الایمان»، أبو عبید قاسم بن سلام متوفی (۲۲۴ هـ) و رساله‌ی «اعتقاد أهل السنة و الجماعة» امام ابو جعفر طحاوی می‌باشد.

در این میان رساله‌ی طحاوی شهرت بسیاری یافته و به نام «عقیده‌ی طحاوی» معروف گردیده است. حجم این رساله، کوچک و در عین حال مفید و معتبر است که امام طحاوی آن را بر اساس عقاید اهل سنت و جماعت (سلف صالح)، نگاشته و به روش و اسلوبی آسان و همه فهم آن را به رشته‌ی تحریر در آورده است و شامل اصول عقاید اهل سنت می‌باشد. طحاوی در مقدمه‌ی رساله‌ی خود می‌گوید:

«هذا بيان عقيدة أهل السنة و الجماعة على مذهب فقهاء الملة أبي حنيفة رحمه الله

و...»



این رساله، عقاید اهل سنت و جماعت را براساس مذهب فقها و علمای اهل سنت و جماعت بیان می‌کند. ...)

چون متن «عقیده‌ی طحاوی» به زبان عربی است و برای کسانی که با زبان عربی آشنایی ندارند، قابل فهم و استفاده نمی‌باشد، علی‌رغم این که دو کتاب در «شرح عقیده‌ی طحاوی» به فارسی انتشار یافته اند: یکی به نام: «شکر النعم المتوالیه فی شرح العقیده الطحاویه بالفارسیه» و دیگری تحت عنوان: «عقاید اسلامی در پرتو کتاب و سنت و اجماع صحابه و تابعین»؛ برخوردار مناسب و لازم دیدم که این متن عربی را به آن صورتی که هست با عباراتی آسان و اسلوبی ساده و بدون کم و زیاد ترجمه نمایم، به‌طوری که در توضیح و فهم آن کامل باشد و در پاورقی ترجمه، تعلیقات و توضیحات لازم را بیان کنم.

نکته‌ای که در این جا باید بدان اشاره کرد، این است: شرحی که تحت عنوان «عقاید اسلامی» انتشار یافته است، اگر چه از لحاظ ادبی شاید کم‌ترین اشکال را داشته باشد. هرچند در مواردی مترجم نتوانسته و یا ندانسته ترجمه‌ی کردی را به‌طور واضح و کامل به فارسی برگرداند. ولی از لحاظ محتوا و مفهوم غالب آن کج فهمانه و متعصبانه است و آنچه خود شارح بدان معتقد بوده، به عنوان شرح طحاوی آورده است و نقل‌هایی ناقص از شرح «ابن ابی العز الحنفی» بیان نموده که در حقیقت، آن شرح را تحریف کرده است. بخش دیگری از این شرح به توهین و حمله و تهمت زدن به مخالفین خود اختصاص یافته است و هیچ ربطی به شرح متن «عقیده‌ی طحاوی» ندارد و درباره‌ی گروه‌هایی که در جهان کنونی وجود خارجی ندارند، بحث‌های ناقص و پوشیده ازایه نموده که غالب آن بحث‌ها برای عامه‌ی مسلمانان و جوانان مسلمان با این که قابل فهم نیستند، ایجاد مشکل هم می‌کنند و هیچ مشکلی از مشکلات مسلمانان معاصر را حل نمی‌نمایند. مترجم بر آن نیست که آن شرح را مورد نقد و بررسی علمی قرار دهد، بلکه می‌خواهد دلیل اقدام برای ترجمه، تحقیق و تعلیق بر متن عقیده‌ی طحاوی را یادآور شود.

همچنین یادآور می‌شود که هدف وی از این کار ترجمه‌ی آسان و واضحی است تا همگان بتوانند از آن بهره ببرند. یادآوری چند نکته در این کار به شرح ذیل لازم است:

۱. متن عربی اعراب گذاری شده در بالای صفحه قرار داده شده و ترجمه به دنبال آن آمده است.
۲. بندهای رساله‌ی امام طحاوی تقسیم بندی شده و برای هر بند (پاراگرافی) عنوان متناسب با موضوع آن (بند) گذاشته و عبارات و پاراگراف‌های متن عربی شماره گذاری شده‌اند که به (۸۷) فقره و پاراگراف رسیده است. برای ترتیب و تنظیم این امر از ترتیب «عبد الفتاح الخالدي» و تحقیق و عنوان گذاری‌های دکتر «عبدالله بن عبدالمحسن التركي» و «شیخ شعيب الأرنؤوط» استفاده شده است.

۳. به توضیح لغات مشکل بسته شده است.

۴. آیات و احادیث وارده در این کتاب، همگی ترجمه و تخریج گردیده اند؛ البته اگر حدیث در صحیح بخاری مسلم یا یکی از آن‌ها بوده به تخریج آن، در آن دو منبع اکتفا شده و اگر حدیث در غیر آن‌ها بوده، به مصادر مربوطه اشاره شده است.

ناگفته نماند که تخریج و شماره‌گذاری و ذکر منابع احادیث و ارجاع، برگرفته از کار شیخ بزرگوار «شعیب الأرناؤوط» رحمه الله و دکتر «عبدالمحسن التركي» می‌باشد.

۵. در پاورقی (پانویس) و تعلیق‌ها از آوردن حدیث ضعیف اجتناب شده است.

۶. تلاش گردیده برای هر پاراگرافی از متن، دلایل آن از کتاب و سنت و اجماع و اقوال علما بیان شود.

۷. برای توضیح مطالب متن در پاورقی، غالباً از شرح «امام ابن ابی العز الحنفی» و شرح دکتر «صلاح عبدالفتاح الخالیدی» بهره گرفته شده و کم‌تر به شرح‌ها و کتاب‌های دیگر مراجعه شده است.

۸. برای هر پاراگرافی عنوان متناسب با آن افزوده شده است تا محتوای آن پاراگراف بهتر و آسان‌تر قابل فهم باشد.

۹. چون کتاب از دیدگاه اهل سنت به نگارش درآمده، در هر جای کتاب که واژه «ما» ذکر شده، منظور اهل سنت می‌باشد.

امید است خداوند متعال این کتاب را پر نفع گردانده و ثوابش را برای روزی ذخیره نماید که:

«لا ینفع مال و لا بنون إلّا من أتی الله بقلب سلیم»

«آن روزی که اموال، و فرزندان سودی نمی‌رسانند، مگر کسی که با دلی سالم به پیشگاه خدا آمده باشد.»

و صلی الله علی سیدنا و شفیعنا محمد و علی آله و صحبه و سلم

چهارشنبه ۱۳/۱۰/۱۳۸۵ هـ ش؛ مریوان

سعدی محمودی